

סימן יד.

כ"ה, ע"כ אדר תשי"ו

לכבוד ידידי הרה"ג חק"ל תפוחין קדישין מהר"ר יצחק בכמהר"י אלפיייה שליט"א (ז"ל) צעיריק ירושתיו.

קראתי את כל הכתובים בכת"ב, כאשר החלפתי מנהג ישראל קדושים, צפורים המשולש, צירושלים יוה"ק שחל בשנה זו, גם ע"ד הכותב, כפי"ד רביו האר"י ז"ל בשע"כ, ומורינו הרש"ש זצ"ל צ"ח הכוונה, וענותו הרבני, לשאל חור"ד הענין הזה, מה אני ומה מדעי, אמנם לעשות רצון לדיק כי רב, הנני בא בתשובה מאהבה, להתעלם בזהבדים, כפי אשר יורוני מן השמים.

ה' הגה ראשית אמרנו כי נעומו, הצ"ד הרש"ש זצ"ל בהקדמה, שבקריאת המגילה, גילוי הארת וכו' דברים ואורות וכו' ונרנח"י דפני וע"י מתנות לאציונים העמדת וקיום הארת דברים ואורות בלבד, וע"י אר"ש העמדת וקיום מ"י ונרנח"י דח"י והרש"ש קיבל לעשות הסעודה אחר חפלת שחרית בעוד האורות ככלים פנימיים, ועתה בשנתינו זאת, דקריאת המגילה ביום י"ד היו גילוי האורות כלים ואורות וכו' ונרנח"י וע"י מתנות לאציונים העמדת וקיום הארת כלים ואורות בלבד, ובסוגרים כ"י והארת מ"י ונרנח"י שהם ע"י אר"ש מתי נעשית? וע"י כ"י שפי"א אר"ש בשבת בתום חצות הרי זה קיום והארת מ"י ונרנח"י, והוסף עוד לומר, ובשבת הואיל ובכל שנה מתעורר עד הא"ק הקדושה, מתגלית ההארה להכנת הקלי, והרי נעשה גילוי הארת כלים ואורות וכו' ונרנח"י (א"ס ע"י קריאת המגילה מאחמול א"ס ע"י קריאת פ' ויבוא עמלק ועל הנסים) וע"י משלוח מנות וקיום המשכת כלים ואורות, והיות והארת שבת נמשכת ממקום גבוה מאו"א וכו' והארת פורים היא מיעו"ר שרגא צעירא מאי אידידיא, לזה תיקנו עשיית הסעודה ביום א' שיש בה הארת נשמה של שבת הקודם, ובהם נמשכת גם הארת מ"י ונרנח"י, וע"י משלוח מנות גם הארת כלים ואורות והרי הכל מתוקן, עוד הוסף לומר, דבאר"ש דיום י"ד צדקה, נעשה קיום והעמדת אורות דמ"י ונרנח"י וצדקה להביא דמשלוח מנות ביום י"ד דוקא, אלא שאנו נוהגין כפי הפר"ה שהוא מארי דארתא שפי"א צע"י וצ"י עכ"ד, (ז"ל).

ה' הגה ערס בואי להשתעשע בדבריו, רגע אדבר, צמה ששנה ושלש, צענין משלוח מנות שהוא לקיום והעמדת כלים ואורות, וכל לגבי דידו, לא ראיתי שום שמץ מזה, בדברי הרש"ש זצ"ל, בהקדמה שם לימדנו להועיל כו"י קריאת המגילה, ומתנות לאציונים ואכילה ושתייה, וכו' לא, על משלוח מנות לא כ"י מאומה, ובשע"כ כחוב צמפורש שם וענין משלוח מנות וכו' לא נחבארו מפי הרב ז"ל, ושמה רמז לענין הארת יסוד דדכורא הניחן ליסוד דנקי, והם נקי איש לרעהו יסוד ליסוד, ושבו כ"י מנות ומתנות אר"ל כ"י מנות לאיש א' וכו' למה צרעו אמר מנות צלות ת' א' וכו' כי היסוד נקי איש ושיקר הארת יום זה הוא גילוי יסוד דאצא והוא זכר, ובהיותו מלוכס בחור יסוד דאימא לכן אמר מנות צתיו א', כי אות ת' מלך הנוק' באופן כי כ"י מנות הם א' מלך אצא שהוא מ"י דמנות, וא' מלך היסוד דאימא, והם איש שהוא יסוד דאצא, לרעהו שהוא היסוד דז"א, כי אם היות אצא גדול, הגה בהיותו יורד למקום יסוד ז"א נקי רעהו, וכו' ע"כ, הרי לך מפי שאין שום גילוי בדברי הרב ז"ל ענין כוונתם, רק ענין רמז של יסוד דאצא וצחוכו יסוד דאימא שיוצאים ליסוד דז"א, או כפי מ"ש קודם, רמז לענין יסוד דדכורא

הרמז של המנעל, שצוה"כ וט"כ ל"ש ענין זה, אצל על שחר הרמזים של ג' גבורות של אור ישר, לא תירץ כלום, דאף דלא שייך ענין הרמז של המנעל, אצל הלא לריכס לתקן אותם הג' גבורות של אר"י, ול"ל דעיקר תיקון הצרכה הוא ביותר לענין המנעל של משכא דחויא, אלא בדרך אגב מתקנים בזה גם הג' גבורות של אר"י, המסודרים על סדר ח"י הצרכות, וביום זה שחן צרכה זו נתקנים ממילא, או ע"י צרכה שאחריה אחר ישראל בגבורה שממשיכים ג' גבורות דא"י וא"י צרכה א'.

ה' אלא דאכתי יש לדקדק בדברי הרב בשע"כ הנ"ל, שגראים כסותרין דתח"י כ' לפי שכולם הם רמזים נפלאים אל אורות עליונים, ואין לבעלם, ושבו כ' לפי שגם מנהגו של עולם נתקנו, דלא סיים במאי דפתח ויש נפ"מ בין שני העצמים הנ"ל דלעצם הרא' שיש בהם רמזים נפלאים אל אורות עליונים, אין להוסיף שום צרכה מן הכלל, אפילו שעשה לי כל צרכי, דאף דלא שייך ענין של משכא דחויא, אצל הרי יש זה ענין תיקון של ג' גבורות של אר"י כנ"ל, ולפי טעם השני שעל מנהגו של עולם, יש להוסיף מן הכלל צרכה זו של שעשה לי כל צרכי מפני שכל העולם יחפס, והרי כ' העצמים הנ"ל נראים כסותרים. **ו' והנה** גם ע"י כבר עמד הרב דצ"ש ז"ל שם, גם עמ"ש "חוק" דמה זאת "חוק" הרי מכיון שכל העולם יחפס, הרי זה ג"כ ציחם מנהגו של עולם וע"ש מה שיישב הדברים באור, ולפע"ד צעיקר הדקדוק במלת "חוק" אין מקום קושי, דתח"י כ' לפי שעל מנהגו של עולם נתקנו, ר"ל דאף שהוא לא נתחייב בהם, אין כאן משום צרכה לבעלה, דכוונת הצרכה, על כללות העולם, דרובם ככולם ישנו ולצדו צגדיהם ונעלו מנעלם וכיוצא, חוק מצרכה שעשה לי כל צרכי צע"כ וצוה"כ, של"ש ח"י זה, לומר שיצרך אר"י שלא נתחייב משום מנהגו של עולם, דצע"כ וצוה"כ ל"ש מנהגו של עולם כיון דכולם יחפס, ואדרבה כן הוא מנהגו של עולם ביום זה שלא לנעול מנעלים, ומלת חוק, קאי על עולם החילוק, שהיינו שצוים ע"כ וצוה"כ ל"ש לומר חילוק זה.

ז' ועל עולם הסתירה, נלע"ד דכך הוא כוונת דבריו, דתחילה כ' לפי שכולם הם רמזים נפלאים אל אורות עליונים, ובהם דלעצם זה לאחד קשה, דהרי לעין הרוואים נראה כאילו מצד צרכה לבעלה, מכיון שלא ישן ולא נצח, ועצם זה שייך רק לאלה יחידי סגולה יודעי חן, הצאים בסוד ה' אצל איך אפשר לחייב את המון העם שלא נפקי ולא עיילי ואין להם טסק בנסתרות, שע"י יבואו לזלזל בצרכות, באין מצין לחלק בין צרכה לצרכה, וע"י הוסף לומר לפי שעל מנהגו של עולם נתקנו, ר"ל, דאף להמון העם שלא באו בסוד ה', יש לחייבם בצרכות אלו אר"י שלא נתחייבו בהם, ואין מקום חשש מכשול, מפני שעל מנהגו של עולם נתקנו, חוק מצרכה שעשה לי כל צרכי, שאין לחייבם צע"כ וצוה"כ מפני שכל העולם יחפס ול"ש בזה לומר שעל מנהגו של עולם נתקנו, כיון שמנהגו של עולם אדרבה הוא להיפך, וע"י שייך גם לצאים בסוד ה' כפי שפי"א הדצ"ש עם מה שהוספנו נוסף.

ח' ואי לאו דמסתפינא אמינא, דמ"ש חוק מצרכה שעשה לי כל צרכי וכו' לא קאי אלא לעצם השני שהוא לגבי המון העם, שאין להם יד ושם בסוד ה' דלאלה נאמר עליהם חוק וכו' אצל לצאים בסוד ה', כבר אמר בטעם הראשון, אר"י שלא נתחייב בהם עליו לסדרם באין יוצא מן הכלל, אפילו צרכה שעשה לי כל צרכי צע"כ וצוה"כ, מפני שגם היא יש בה רמזים לאורות עליונים הם ג' גבורות דא"י כנ"ל כשאר צרכות השחר, כנ"ל וא"ש אר"י וכו"כ.

עבדיה בכמהר"ש הדאיה

החילו' לפי דבריו הם נתקנים בג' ימים, ומדוע השני הזה, ומכ"ש דלא מלינו כזאת בשאר השנים, שנתקן הכל ביום א' בירושלים, ורק בחו"ל, במקום שיש ס' של היקף חומה עושים צ' ימים, מפני הס', חלוי' אינה מוקפת חומה, ותיקונים רק ביום י"ד, ואולי היא מוקפת חומה ותיקונים רק ביום ע"ו, ע"כ מעט הס' עושים צ' ימים אבל לא מפני שתיקונים לא מספיק ביום א', ובכן נשאלה השאלה, מדוע כשחל ע"ו בשבת, שעושים פורים משולש בירושלים, מחלקים בין ח' הפני' שהיא רק יום א' לבין תיקון החילו' שמאריכים לה ג"י.

(ו) **נאמנם** לפע"ד, יש לבוא בכדי ישוב, כאשר כ' הפת"ע ז"ל (ע"ט צ') שבי' בשם שמעתי מקשים, דא"ר יעלה על הדעת להיות בחו"ל עושים צ' ימים פורים ומתגלה הארת מרדכי קודם ירושלים ושופן אשר הוא יום ע"ו והוא ביצירה קודם לעשים שחז"ל ועוד אפי' בחו"ל א"ר מקדימין בני הכפרים צ"א וצ"ב וכו' לנלות הארת מרדכי קודם זמנו, ולע"ד לתקן דא"ר עיקר גילוי הארת יסוד דאבא וכו' חלל ביום ע"ו וכל הימים הקודמים ליום ע"ו שקורים את המגילה חינו חלל הכנה על העתיד וכו' ע"ש, שסיים שזה מעי' ירושלים עיה"ק ושופן שנמשך הארת מרדכי צ"י הכנה ע"כ, ולפי"ד ז"ל הג"ל, ל"ל דגם צפורים המשולש בירושלים, עם ששאר השנים, אינם לריכים להכנה, אבל כשחל בשבת, שא"ל לקרות ביום שבת המגילה מקדימין לקרותה ביום ששי, צבחי' הכנה להארת מרדכי המתגלה ביום שבת, ולזה דעת הפוסקים שגם ביום שבת, לריכים להרבות בסעודה ולקיים מצות משלוח מנות צו ביום, מכיון שעיקר הארת מרדכי מתגלה צו ביום וציום ששי היה רק בחור הכנה, חלל מכיון שאינה ניכרת שמחת הסעודה ביום שבת, מכיון שגם ביום שבת מצוה להרבות באוכלין, לכן תיקנו לעשות סעודה ניכרת ביום ראשון ע"ז אדר, צבחי' אסרו חג שכלל יו"ט, דאף דשאר השנים אין אסרו חג צפורים, ואומרים תחננו צו ביום, מ"מ כשחל ע"ו בשבת שדוחים הסעודה העיקרית ליום רא' הרי תיקון זה עלמו שתיקנו לדחותה ליום א', הוא צבחי' גורם שתמשך ההארה גם ליום רא', צבחי' החילו' ול"ש להקי' מה נשתנה החי' מהפני' דכיון דאין זה חלל מצד התקנה, מאי דתקון תקון מאי דלא תקון לא תקון, היינו רק מה שהי' נחזק להם לתקן, דהיינו רק צבחי' החי' שהיא ע"י המעשה, וצבחי' זו העמידו אותה עד יום רא' שבו מקיימים מצות הסעודה, לא כן צבחי' הפני' שכבר מצאו לה תקנה ביום י"ד, לא הוצרכו להמשיך ההארה של הפני' עד יום רא', זה הנלע"ד לפי"ד הפת"ע הג"ל.

(ז) **אמנם** בעיקרו של דבר, של שמעתי מקשים, כל לגבי דיו', לפע"ד אין בכלל מקום קר, דהרי זה שעושים הפורים ביום י"ד והמוקפים ביום ע"ו, נאמר טעמו צ"ידו צמגילה עלמה, שהפריס נחו ביום ארבעה עשר, והמוקפים אשר בשופן נחו ביום חמשה עשר, ולכן כל אחד ביום שנת, קבל עליו לעשות אותו יום משתה ומשתה, והנה צרור הדבר, דכל א' יש לו צחינה מיוחדת של הארת מרדכי בפני עלמו, וציום שנה שאותה ההארה היא שבהירה להם פנים לנח את אויביהם ולנוח ביום המחרת ע"י הכנעת קלי' המן צבחי' ארור המן, ולכן אין מקום להקי' א"ר צח"ל מתגלה הארת מרדכי לפני שמתגלה בירושלים שהרי לפי"ה, יש שחי צבחי' של הארת מרדכי, יש צחינה של הפריס שנחו ביום י"ד ויש צבחי' של הכרכים שנחו ביום ע"ו, ולא ראי' זה כראי' זה וכן הדבר צבחי' הכפרים המקדימים ביום י"א וי"ב וי"ג, הנה דבר זה למדוהו רח"ל מהפוסקים, לקיים את ימי הפורים האלה בזמנם שדח"ל (צ"ח מגילה צ' א') מה זמנם תרי אף זמניהם תרי וי"ג זמן קהלה לכל ולא לריק לרצוי ע"ש

הניתן ליסוד דנקי' ותו לא, ואם ר' לא שנאה, ר' חייל מנין ליה, ואם יש מקום לכיון אחי' כוונה צמגילה מנות, יש לכיון, כפי האמור צמגילה"כ הג"ל היינו הארת יסוד דדבורה הניתן ליסוד דנקי', וכן צחי' מנות, צחותיות מ"ג ליסוד דאבא שהוא מ"ג דמנות, וצחות ת' ליסוד דנקי', שניהם ניתנין ליסוד דז"א שהוא רעבו, והיינו הארת גילוי יסוד דאבא, שמתגלה ביום זה, והוא בדרך כלל, אבל לכיון צפרעות קיום והעמדת כלים ואורות, זו לא שמענו. (ג) **וטעמו** של מורינו הרש"ש זיע"ה, שלא השמיענו לכל הפחות כוונה זו, שנאמרה בדברי הרב ז"ל צמגילה"כ הג"ל נראה דהוא מכיון שאינו חלל רמז צמגילה, על התגלות הארת יסוד דאבא ביום זה, הרי כבר השמיענו חלל, בצרכה צחי' מגילה השמיענו, לכיון הארת יסוד דאבא הנכנס תוך רחל וכו' וצוקע ומאיר הארת עלומה ע"ס עולם העשיה, ופרטנו ע"י קריאת המגילה שהיא צחי' הדיבור להעמיד אורות וכלים וגרנח"י של פרטו הפרי' דצחי' ביום צבחי' הפני' וע"י המעשה של מהנות לאציונים ואכילה ושתייה לתקן צחי' החלו' דצחי' הפרי' של אותו היום, ולפע"ד דבכלל אכילה ושתייה, נכלל גם מצות משלוח מנות, שהיא ענין של אכילה ושתייה, שצאה לתקן צחי' החילו' שהרי צפורים המשולש כ' צס' חוג הארץ שהוא ביום ע"ז אדר שבו מצוה הסעודה וגם הנוהגים להחמיר בהפרי"ה לעשות גם ביום שבת, הרי גם ביום שבת מצוה להרבות בסעודה, נימ"ל, דמצוה משלוח מנות מושך שייכה במצוה הסעודה, ונמנין שכל פרטים אלה, הם פרטי התיקון של צחי' היום שהוא ענין גילוי הארת יסוד דאבא, שמכונים צה צחי' מקרא מגלה של הברכה, הרי צזה כבר נרמזו, כל אותם הרמזים שבי' הרב ז"ל צמגילה"כ הג"ל צמגילה מנות איש לרעהו כנ"ל, ולכן לא הוצרך מורינו הרש"ש זיע"ה, לכפול אותם צפי' אחמ"ה, במצוה משלוח מנות, מכיון שאין לה כוונה מיוחדת בפני עצמה, והיא נכללת בתיקון מצוה מעשיות של אכילה ושתייה הג"ל, כן הנלע"ד וא"ש את"מ, והי' יא"ע צ להבין האמת לאמיתו כיר"ה.

(ד) **שו"ר** צס' שמחת כהן ס' קי"ד שנשאל צזה, ויישב ע"פ מ"ש צפע"ה שהמנות הם חו"ג צציסוד אבא הניתנין נמ"ל והם משתלחין מת"ת שבה ליסוד שבה, וזכו איש לרעהו, ומתנות אציונים הם חו"ג שלה שנעשה לה מנה"י של אבא וכו' ולפי"ז מוצן עו"ט שצא צרמז, יען כיון שמצוה המצוות הוא צבחי' החו"ג שלה, והחוי"ג נכללים בחו"ג, וכו' וכל טרחתינו הוא צמוח חכמה, ולזה מלין לורך לטרוח ולכיון צמצוה המנות כמו צמתנות וכו' עכ"ל, והנה כמובן שיש צזה, הוא רק לפי אותה השמועה המוצאה צפע"ה הג"ל, אבל לפי השמועה המוצאה צמגילה"כ הג"ל (כפי מ"ש צשמחת כהן שם שהם שחי שמועות) הרי ל"ש יישוב זה, ובכן עלינו למצוא יישוב לפי השמועה של צמגילה"כ הג"ל, ולפי דברינו שנקללה צמצוה אכילה ושתייה, הרי צזה מיושב לשחי השמועות ודוק.

(ה) **ועתה** נבוא לעלם הדבר צפורים המשולש, שהעיר כת"ר, הארת מ"י וגרנח"י שהם ע"י חו"ש מחי נעשית, ויישב מה שיישב כנ"ל, ולפי דבריו יואל, דקיום והעמדת הארת מ"י וגרנח"י, שעי' חו"ש ומשלות מנות נכפלים צשלשה הימים, יום ששי צאכילת הסעודה דאחרי היום, וכן ביום שבת, וציום ראשון, וכן ע"י משלות מנות להמחמירים גם ביום י"ד וציום שבת, ואני חמה, דמה נשתנה כ"כ צחי' החילו' שעי' מצוה מעשיות נכפלות בג' ימים, ואילו צחי' הפני' שתיקונה ע"י הדיבור, אינה חלל יום א' ביום י"ד צזמן קריאת המגילה, ומ"ש ע"י קריאת ויבוא עמלק ביום שבת נתקן גם צחינה הדיבור, אם ר' לא שנאה, ר' חייל מנין ליה, גם אף סוף הרי אין כאן חלל צ' ימים, ואילו צבחי'

צגנו ומכיון דנלמד מהפסוק, הרי מוכרח אהה לומר, דגלוי וידוע לרז"ל דגם צומניהם יש חיזה צחי' של הארת מרדכי שמתגלה בו ציום, אם ילערכו לקרוא בו ציום, אצל לא זאת ההארה שמתגלה ציום י"ד או ציום ע"ו, (ה) ובדרך זו יש לישב גם ענין פורים המשולש, שתיקנו לקרות המתגלה ציום י"ד, דגם זה יש לו סמך מהפסוקים, דהרי רז"ל דרשו ע"פ אשר תקראו אהם צומניהם אהם אפינו מועטים אפילו שוגגין וכו' היינו שבהורה מסרה קביעת המועדים לידי חכמי ישראל, שהם יקבעו ימי המועדים לפי הנראה צעיניהם לנורך הזמן, והנה כבר נודע דככל יו"ט יש הארה מיוחדת שמתגלה אוחו היום, והיא מתגלה רק לפי קביעת חכמי ישראל היום עוב, אם מוקדם או מאוחר, וכן הדבר צפורים המשולש, מכיון שחכמי ישראל ראו לנחון כשהל ע"ו בשבת להקדים את קריאת המתגלה ציום י"ד הרי אותו היום שבו קבעו לקרוא המתגלה מתגלה גם הארת מרדכי, עם שצאחר השנים אינה מתגלה רק ציום ע"ו, אצל בשנה זו היא מקדימה להתגלות כפי קביעת רז"ל שניתנה להם הרשות ע"פ התורה לקבוע ציום ההוא, ודון מינה גם לשאר הדברים של מתנות לאציונים ואו"ש הכל מתגלה כפי קביעת רז"ל, ומכיון שהם אמרו לעשות ג' ימים, מתקיים בהם וחגור אומר ויקם לך, הינו שכל הארת פורים נמשכת בשנה ההיא כל הג' ימים, בין בחינ' בין בפני, היינו שצחי' הפני' מתגלה ע"י קריאת המתגלה בו ציום וגמשכת הלאה עד יום רא' וצחי' החי' מתחילה להתגלות ע"י מתנות לאציונים וממשיכה עד יום רא' שבו מקיימים מלות או"ש, והכל מיושב צע"ה לפי כל האמור, ואין מקום לשום קושיות למי שחודר לעומקן של דברים.

(ט) ולעצם הקו' של שמעתי מקשים, יש מקום לומר עוד עפ"י מהר"ם קורדציו ז"ל (הוצ"ד צפ')

עוב הארץ כ"ב א) צענין השבת שצמקו"א מקדים וצמק"א מאחר, וכן צענין היו"ט של גלויות, שכי' כי העיקר הוא צחי' שהיא מצחר הישוב ופתח ההיכל לבנת הספיר היא מכוונת כנגדה וכו', ושם צ"ד קובעים ומקדשים חגים ומועדים, והקצ"ה מסכים עמהם ומקדשם, וצחו"ל אין קובעים, אם קבעו לא קדשו שאין בהם ממש, וכו' אמנם יתפשט אור מנקודה אמלעית זאת אל כל צחי' השמים שישראל שם שרויים תחתם, שנילוני שכינה מתפשט אליהם בסוד גלות השכינה וכו' ועד"ז קדושת השבת כי יקדים להם מנוחת מה, מלד נילוני שכינה המתלגש שם או תחאחר וכו', ועד"ז הוא יו"ט שיתאחרו ויקדמו לפי הזריחה צשר, או העריבה, אמנם מס' עשו יו"ט שני, וכו' בסוד הגלות ונילוני שכינה המתפשט שם, גרם יום שני שהשרים מסתפקים בקדושתו, ולכן לריך לבוש יום ליום, וצם ציו"ט הא' מדאורייתא מתלגש ציום דרבנן כהתלגש אור קדוש צאור הגולה עכ"ל.

(י) ומעתה תן לח' ויחכם עוד, דה"ה צפורים, כי עיקר הנקודה המרכזית, לגילוי הארת מרדכי הוא ציום ע"ו צירושלים, כי היא נקודת המרכז, ומה שמקדימים צחו"ל הוא מלד נילוני השכינה בסוד שכינה צגלות, וצזה ינוח לנו גם צפורים המשולש כי ההקדמה ציום י"ד היא צצחי' התפשטות הנילוות, דוגמת יוטש"ג צחו"ל, זה היה נר לומר עוד צישוב הקו', אמנם לפע"ד לפי"ה צדברינו הקודמים, אין אנו לריכים לזה צפורים, כי פורים יש לו טעם מיוחד צפני ענמו, ואינו ענין ליו"ט שני ש"ג צחו"ל, כפי שהסברנו, והה"צ ויע"צ להבין האמת לאמיתו והוא י"מ ומ"נ כיר"א.

עבדיה בנמרה"ש הדאיה

